

Martin Ishøys prædiken sidste søndag i kirkeåret

Taler

Martin Ishøj
Præst

Dato

24. november 2024

Sted

Sankt Jørgensbjerg Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 11, vers 25-30

Salmer

I falmende blade, du kølige vind
Som et drivhus i en frostnat
O, kommer hid dog til Guds Søn
Håbet er levende
Igen berørt
Skyerne gråner, og løvet falder

1

Jesu forvalterskabs åg

- "Kom til mig, alle I som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile. Tag mit åg på jer, og lær af mig, for jeg er sagtnmodig og ydmyg af hjertet, så skal I finde hvile for jeres sjæle. For mit åg er godt, og min byrde er let".* Jesus opdagede det indre menneske. Han afviste det tyranniserende forventningspres, som udspringer af en tingsliggørende, objektiverende opfattelse af verden og virkeligheden – en opfattelse af verden, hvor alt kan måles og tælles, hvor alt er ressourcer og magt til at bruge og udnytte og allokere ressourcer. Det var også meget dominerende på Jesu tid som til enhver tid, hvor mennesker udnytter hinanden og naturen og gør alt til ressourcer. Selv om ordet "slaver" nogle gange bruges i en overført betydning i dag, er der jo ikke rigtigt slaver i det danske samfund. Men på den store klinge er det ikke meget lang tid siden, at der var slaver for hvide mennesker. Og på Jesu tid, i romertiden, i Romerriget, var der (som alle ved) masser af slaver: mennesker som simpelthen blev betragtet som ressourcer. Deres værdighed var identisk med den pris, de kunne sælges for på et slavemarked. At enkelte af dem var dyre, ændrede intet på det menneskesyn, som vi alle sammen i dag opfatter som fuldstændigt inhumant og modbydeligt. Der var mange slaver blandt de første kristne. Men der kom også mennesket til, som ikke var slaver, men som begyndte at indse, hvad det var, Jesus sagde, og hvad det betød – vi kan kalde det opdagelsen af det indre menneske.

Jesus satte ord på det indre, det indre menneske. Det er jo det, der ligger til
25 grund for ordene om at tage hans åg på sig, det åg som er let og som har
ydmyghed og sagtmødighed i sig. Når Jesus siger, at vi skal tage hans åg på os, er
det ud fra opdagelsen af det indre menneske, for den opdagelse sætter det at
bære noget som helst i et helt nyt lys. Med det indre menneske opdager og
henviser Jesus til forskellen i et menneske på at gøre noget af sig selv eller at gøre
30 det, fordi man er tvunget til det. Det kan udmærket være præcis det samme,
man gør. Det er ens grund til at gøre det, der gør hele forskellen.

Nogle vil tale om ejerskab til det, som man foretager sig. Andre vil tale om at
have sig selv med i det. Og det er sandt, men når Jesus henviser til det indre og
35 påstår, at hans åg er let, er det ikke en henvisning til, at man bare skal gøre, som
man selv vil. Den frihed, som Jesus henviser mennesker til, er ikke en tom
frihed, som ikke består af andet end den rene og formelle selvbestemmelse. Der
er indhold i den frihed, som Jesus kommer med. Den er sagtmødig eller mild
(som ordet også kan oversættes til) og den er ydmyg. Letheden og friheden i Jesu
40 åg er med andre ord *indholdsbestemt*. Den består af mildhed, ydmyghed,
tålmodighed, retfærdighed, mod, håb, tro, tillid, kærlighed, barmhjertighed, den
dømmekraft som kommer af livsvisdom. Med mere. Det er deri friheden og
lettelsen består.

Og ja, det strider jo fundamentalt med frihedsopfattelsen i en kultur, der er
45 grundlagt i magt og dominans og udnyttelse af ressourcer. Som den romerske.
Og som tilfældet er i mange af de magter, som kæmper sig frem på
verdensscenen i dag. Ikke så slemt (det må vi sige tydeligt) i Danmark og andre
vesteuropæiske lande, selv om råheden også lejlighedsvis stikker sit hæslige fjæs
50 frem herhjemme. Men verden er blevet meget lille, og pt. oplever vi kynismen
og uretfærdigheden blomstre på Klimatopmødet, COP 29 i Baku, hovedstaden
i den illiberale og aggressive oliestat Aserbajdsjan. Tidligere fokuserede man på
imødegåelse af og tilpasning til klimaforandringerne. Så indså man stiltiende, at
lederne af de dominerende supermagter reelt ikke var interesserede i at imødegå
55 klimaforandringerne. For dem er det god romersk latin at fanden tager de
bagerste. Så fokuserede man kun på tilpasning. Men det er jo bare udgifter, og
dem vil man hellere bruge på hjemmefronten. Sådan fungerer magtpolitik.
Sådan tænder man ildebrande, krige og konflikter i verden. Listen af ondt og
katastrofer som hærger planeten i dag er lang, og jeg behøver ikke læse den op,
60 og jeg har heller ikke lyst til det.

Men Jesus tilbyder sit åg, som er let og som består af indholdsbestemte friheder; ydmyghed, taknemmelighed, mod og håb med mere. Det gør Jesus, og det
65 gjorde han i en virkelighed som var tæt med udnyttelse, slavegørelse, arrogance og mafiametoder. Han bragte Gud nær og forkyndte: Guds rige er midt iblandt jer. Som der står i Lukasevangeliet: ”Da farisæerne spurgte Jesus, hvornår Guds rige kommer, svarede han: »Guds rige kommer ikke, så man kan iagttage det; man vil heller ikke kunne sige: Se, her er det! eller: Se dér! For Guds rige er midt
70 iblandt jer.« Det er ikke noget der kan måles og vejes og manipuleres med eller gøres til genstand for politiske forhandlinger. Det er derfor vi er mange, som i høj grad finder det i naturen. Den kan man nemlig heller ikke diskutere med – ligesom man heller ikke kan med Guds rige, som aldrig kommer til mennesker uden den sanselige virkelighed, som vi befinder os i med naturen og
75 medmenneskene. For *selvfølgelig* findes Guds rige også i *menneskers gode gerninger*, som bryder frem af netop ydmyghed, taknemmelighed, mildhed, mod, håb og dømmekraft, der er groet i livsvisdommens jord. Guds rige bryder frem i menneskers gode gerninger, *så man ser dem og priser Gud*, skaberen af himmel og jord. → Det er dem, de gode gerninger, Jesus taler mest om –
80 begribeligvis fordi han levede før de menneskeskabte klimaforandringer og andre naturkatastrofer, som i dag er ved at tilintetgøre livet, som vi kender det på denne planet.

Men nu retter de gode gerninger sig **også** mod at omfatte naturen med omsorg
85 og kærlighed. Jesu åg er let og Guds rige er midt iblandt os. Det er midt blandt klimaforandringer, biodiversitetskriser, forurening med naturfremmede stoffer, kyniske magtpolitikere, kapitalismens uregulerede amokløb som motoren i livsverdens nedbrydning, de socialt ringest stillede tiltagende tab af muligheder for et bedre liv, *også* i EU. Forbrydelserne mod krigenes ofre. Guds
90 rige er og bryder frem midt i blandt os i den virkelighed.

Og det er det, der giver os håb, håb og udholdenhed. Guds rige giver os den faste grund at stå på i stormene og det oprørte hav – usynligt for kynikere og magtmisbrugere, men en udtømmelig kilde til liv for enhver, der af hjertet
95 lytter til Guds ord, dem der faktisk tager Jesu befriende åg på sig. → de bliver *forvaltere* af Guds mysterier (med et udtryk fra apostlen Paulus) – og et mysterium er noget man ikke rigtigt kan se, men dog ane eller fornemme som bag et slør: kun synligt med troens øjne. Den der bærer Jesu åg, kan vokse som Guds forvalter. Og ja: Det er næstekærlighed. Men at *stå ved*
100 forvalterskabsopdraget i Jesu åg konkretiserer virkeligheden. Men virkeligheden

er stor og den har mange afdelinger. Lad os se på naturforholdet.

105 For hvad er det for en natur, civilisationen er på kollisionskurs med? Er naturen et ressourcelager, som giver os, hvad vi som menneskehed skal bruge – inklusivt økosystemiske ydelser så som rent drikkevand? Er det udsigten fra vores bolig i landzonen, som risikerer at få udsigt til vindmøller? Er naturen det hav, som kun en tåbe ikke frygter, når det bare stiger og stiger og lige så langsomt trænger ind i vores lavtliggende boligområder og byer? Eller er naturen noget vi selv er
110 med vores krop og stofskifte og indfældethed i den uafbrudte strøm af sanselige udvekslinger(?): duften af hende, der passerer os – også hvis hun har fire ben og er en hest ... lyset som blænder som billygter eller den lave sol over en tilsneet mark. Er vi naturen sanseligt og eksistentielt? Og skyldes vi så naturen respekt – af samme slags årsager som vi skylder andre mennesker respekt? Er den
115 skaberkraft, som er tilstede i os, også tilstede i naturen? Er Gud fællesnævneren for os, grundvandet og de fisk, som ikke kan få vejret i de kystnære områder? Og for solens energi? Indebærer troen på skaberen af himmel og jord en fordring om respekt for naturen? Og hvad med produktionsdyrene?

120 Jesu åg er let. Det løfter vores skuldre med opdriften i de livsenergier, de dyder som de i realiteten er: ydmyghed, mildhed, barmhjertighed og mod med mere, som Gud skaber i os mennesker, når vi tager åget på os og vedstår at være forvaltere af det, der kan ses med troens øjne... Vi kommer ikke til at smede sværd om til plovjern eller spyd til vingårdsknive lige med det første. Det ville
125 ikke være at være forvalteropdraget voksent. Men det er målet. ... Men vi både kan noget og gør noget: På hjemmefronten med en mere plantebaseret kost osv. Men først og fremmest i det fællesskab, som er det politiske. Som påpeget adskillige gange er forestillingen om, at gudsforholdet ikke har politiske konsekvenser en ansvarsforflygtigende vrangforestilling. Forvalterskabet
130 indlejrer gudsforholdet og dermed næstekærligheden i ens konkrete politiske liv. Og derfor må vi eksempelvis sige, at den beslutning danske politikere nu har taget, og som kaldes *Den Grønne Trepert*, er et eksempel på godt forvalterskab. Forvalteren af Guds hemmeligheder kommer til at få jord på hænderne og politik under neglene. Guds rige er midt iblandt os, men det er de besværlige
135 ting, der skal håndteres, også → på alle de niveauer, hvor vi befinder os.

”Let”, ja det er det samtidig med alt arbejdet og alle kampene. Og det er det, fordi det åg ligger på skuldrene af *det indre menneske*, det menneske som ikke er drevet frem af vold eller af frygt eller angst. ”Frygt ikke”, siger Jesus. Det bæres

oppe af de de livsenergier, som Gud skaber i os, og som ikke **er**, hvis vi ikke selv er *med*. De lader sig ikke kommandere med af despoter, men lader os mærke Guds anerkendelse i det, vi gør.

- 145 Derfor vil jeg slutte af med en bøn, som en god kollega har sendt mig. Hun tilskriver den Frans af Assisi, men indrømmer at den nok nærmere er *inspireret* af ham:

150 *Gud, giv os at bevare vores ubehag over nemme svar, halve sandheder og overfladiske relationer, så vi kan leve med hjertets dybde.*

Gud, giv os at bevare vores vrede over uret, undertrykkelse og udnyttelse af skaberværket, så vi kan fortsætte arbejdet for retfærdighed, frihed og fred.

- 155 *Gud, giv os at bevare vores evne til at græde over dem, der lider under klimakrisens konsekvenser, sult, krig og udstødelse, så vi kan få styrke til at række hånden ud for at trøste og handle og håbe.*

160 *Gud, giv os at bevare vores anlæg for sjov og fjolleri og hjælp os at tro, vi kan gøre en forskel på kloden og gøre det, andre hævder, er umuligt, og dermed hjælpe retfærdighed og venlighed på vej til enhver af Skaberens skabninger.*

Amen

165

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

Kildetype

Digitalt manuskript

170

Tags

Anden tekstrække, Klimapraediken, Praediken, Praedikener fra 2000-tallet, Sidste søndag i kirkeåret

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/martin-ishoys-praediken-sidste-sondag-i-kirkearet>

175